

Fascinerende dieren met een eigen karakter

Slimme slakken!

Een aantal jaren hield KNNV-lid Hanny Reneman segrijnslakken en tuinslakken als huisdier in een met aarde en plantjes ingericht terrarium. Toen ze daarmee stopte bleef ze hun doen en laten volgen op haar balkon. "Slakken zijn buitengewoon boeiende dieren, en ik ben veel over hun gedrag te weten gekomen, gewoon door goed te kijken."

Tekst & foto's Hanny Reneman

Wat me het meest trof, is dat geen slak hetzelfde is. Ze hebben allemaal individuele, persoonlijke eigenschappen.

Vooral in het terrarium kon ik ze, door de beperkte ruimte, goed uit elkaar houden. Twee kenmerken vielen mij op: er zijn ondernemende en niet-ondernemende dieren en er zijn slakken die elkaar wél of juist niet mogen. Uiteraard moet ik onderscheid maken tussen de verschillende soorten. Segrijnslakken (*Cornu*

aspersum) zijn in het algemeen ondernemender (en vraatzuchtiger!) dan tuinslakken (*Cepaea nemoralis*).

Ondernemende dieren

In mijn bak viel me vooral de relatief grotere activiteit van de segrijnslakken op. Van mijn vier exemplaren was er één duidelijk het meest actief: hij at altijd als eerst en bewoog zich sneller en vaker door het terrarium. Hij kon zich ook het best verstoppen en dat is voor een slak een zaak van levensbelang. Deze vier waren van ongeveer dezelfde leeftijd, want ook leeftijd heeft veel invloed op het gedrag.

(Jong)volwassen dieren zijn nu eenmaal actiever dan 'bejaarde' slakken ... Omdat ik op vakantie ging, liet ik mijn slakken in de natuur wegkruipen. Ik vervoerde ze in een jampotje en dat is voor een slak een stressvol avontuur want er zijn dan geen schuilplekken. Toen ik ze wilde loslaten ging, zoals verwacht, die actieve slak als eerste weg en kroop onmiddellijk in een rechte lijn naar de veilige begroeiing. Het duurde enige tijd voordat ook de andere dieren doorhadden dat ze weg konden en dat ging lang niet zo snel en doelgericht.

Eenzelfde gedragspatroon kon ik ook waarnemen bij de tuinslakken, die op grond van hun verschillend gekleurde en gestreepte huisjes erg makkelijk van elkaar te onderscheiden zijn. Als soort zijn ze minder actief dan de segrijnslakken. Ze groeien ook trager en eten minder.

Elkaar wél of niet mogen

Omdat ik na mijn vakantie mijn slijmerige vrienden miste, richtte ik mijn terrarium opnieuw in met nieuwe slakken. Dit keer waren dat drie segrijnslakken, waarvan al snel bleek dat ze elkaar totaal niet mochten. Ze zaten steeds zo ver mogelijk uit elkaar, elk op een andere wand van mijn slakkenbak. Dat, terwijl slakken, als ze slapen, meestal wel bij elkaar in de buurt zitten.

Deze drie hadden ook onderling opvallend weinig 'steeltjescontact'. Op een gegeven moment zag ik echter dat ze alle drie toch in grote opwindning om elkaar heen draaiden: ze hadden steeltjescontact en hun geslachtsorganen uitgestulpt. Ik dacht dat ze elkaar nu wel wat aardiger zouden vinden, maar de volgende dag zaten ze weer ieder op hun eigen wand. Omdat die

Voor een slak is mijn balkon een uitdagend terrein met steile hellingen en diepe kloven.

Jonge slakjes die net uit het ei zijn blijven bij elkaar in de buurt.

Vooral de bloemetjes van de akelei zijn erg lekker!

Dit is een kenmerkende houding voor een hoogbejaarde slak. Hij zit een beetje te suffen, half in zijn huis, en zijn oogsteeltjes zijn gedeeltelijk ingetrokken. Ook het gehavende huis verraadt zijn gevorderde leeftijd.

situatie niet veranderde, heb ik ze vrijgelaten, want het moet vreselijk zijn om in een beperkte ruimte te leven met soortgenoten waar je een hekel aan hebt.

Communicatie

Slakken hebben geen stem, maar maken contact met elkaar via hun oogsteeltjes. Ze raken elkaar daarmee aan, trekken hun steeltjes soms ineens snel weer in, om dan weer door te gaan met om elkaar heen te draaien en elkaar af te tasten. Dit 'steeltjescontact' ziet er heel sierlijk uit. Het is een subtiele en elegante communicatie, bijna

ballet. Vaak loopt dit uit op een paring, maar niet altijd. Segrijn- en tuinslakken paren onderling in elk geval niet. Ik weet dat de grootte van hun huis in de communicatie van belang is. Als de huisjes te veel in grootte verschillen komt het niet tot verder contact. Segrijn- en tuinslakken maken wel steeltjescontact met elkaar, waarbij de segrijnslak gewoonlijk het initiatief neemt. Slakken zijn vredelievende dieren. In al die jaren heb ik maar twee keer iets van onderlinge agressie kunnen waarnemen, namelijk toen ik een nieuwe tuinslak bij de

anderen in de bak plaatste. De eerste dag bemoeide de nieuwkomer zich niet met de andere slakken, een dag later was hij in een gevecht verwickeld met een soortgenoot. Ze verhieven zich zo hoog mogelijk en deden felle uithalen naar elkaars steeltjes, die ze dan razendsnel weer introkken. Dit leek totaal niet op het normale steeltjescontact. Ik heb ook eens gezien dat een tuinslak een uithaal deed naar een opdringerige segrijnslak.

Thuisblijvers

De verschillen in gedrag tussen beide soorten zijn groot. Dat bleek ook nadat ik gestopt was met mijn terrarium. Nadat ik de slakken op mijn balkon had losgelaten, heb ik ze nog lange tijd verwend met lekkere hapjes. Ik kon het gewoon niet over mijn hart krijgen om groenteafval, waarvan ik wist dat ze dat lekker vinden, weg te gooien. Daardoor kwamen er echter wel erg veel slakken op mijn balkon. Te veel. Toen ik stopte met voeren zijn de segrijnslakken verdwenen. Ze zijn gewoon naar betere oorden vertrokken en niet doodgegaan want ik heb geen lege huizen gevonden. Segrijnslakken tref je sowieso vooral aan in de buurt van mensen: in tuinen en parken maar niet zo vaak in het bos. De tuinslakken zijn wel op mijn balkon gebleven. Ze zitten er nog steeds en ik zie regelmatig net uit het ei gekropen jonkies. Ze eten graag algen en maken op de afscheiding van mijn balkon prachtige patronen met hun vraatsporen. De slak schraapt zijn eten af met de radula, een rasptong. Dit schrapen maakt een regelmatig geluid. Als het erg stil is kan je het zelfs horen. <

Hanny Reneman is lid van de NMV (Nederlandse Malacologische Vereniging) en beeldend kunstenaar.

Snoepen van een lekker wilgenblaadje.